

**به ناوی خوای به خشنده و میهره بان
به ناوی گه نه وه
سه رو کایه تی هه ری می کوردستان - عیراق**

پشت به و یاسایه ی نه نجومه نی نیشتمانی کوردستان - عیراق داینا وه به پی حو کمی
ماده ده/یه که له یاسای ژماره (۱) ی سالی ۲۰۰۵، یاسای سه رو کایه تی هه ری می
کوردستان - عیراق، نه یاسایه مان ده رچواند:

**یاسای ژماره (۷) ی سالی ۲۰۰۶
یاسای وه زاره تی پلان دانانی هه ری می کوردستان - عیراق**

ماده ی یه که م:

مه به ست له م زاراوانه ی خواره وه، و اتا کانی به رامبه ریانه بو مه به ستی نه یاسایه:

- یه که م:** هه ری م: هه ری می کوردستان - عیراق.
- دوو م:** وه زاره ت: وه زاره تی پلان دانانی هه ری م.
- سییه م:** وه زیر: وه زیری پلان دانانی هه ری م.
- چوار م:** بریکار: بریکاری وه زاره تی پلان دانان.
- پینجه م:** مه لبه ند: مه لبه ندی پیشخستنی کار گیری.

ماده ی دوو م:

وه زاره ت وه دی هینانی نه م نامانجانیه ی خواره وه ده گریته نه ستۆ:

یه که م: ناماده کردنی پلانه کانی په ره پیدانی هه ری م و پیشخستنی له رووی ئابووری و
کۆمه لایه تی و مرویی و روشنیرییه وه، له ژیر روشنایی پیداو یستی یه هه نوو که یی یه
چاوه رو وانکراوه کانی کۆمه لگا.

دوو م: به به شداربوونی وه زاره ته کان و که رته حکومی یه کان و که رتی تاییه ت، تی کرای
ناماژه کانی پلانه درێژو مامنا وه ند و کورتخایه نه کان ناماده ده کات به و
نامانج و سیاسه تانه شه وه که له خو ی ده گریت.

سییه م: ناماده کردنی پلان بو چاره سه رکردنی کیشه جو را و جو ره کۆمه لایه تییه کان به
هه ماهه نگی له گه ل وه زاره ت و داموده زگا پیوه ندی داره کاندان.

چوارهم: پلان بۆ وهبه رهینانی حکومی داده نی و پاره ی تهر خانکراوی وه به رهینه کی (الاستماریه) له بوودجه ی گشتی دهوله تدا پیشیازیش ده کا و به پی ی پارێزگا و ناوچه شارنشین و دپهات نشینه کان دابه شیکری و، ره چاو کردنی گرنگتر بوون (الاولویه) له دیاری کردنی پرۆژه کانی ناوه دانکردنه وه که له سه ربووجه ی وه به رهینه کی (الاستماریه) دارایی ده کرین (تمول) به هه مانهنگی له گه ل گشت نه و هه زاره تانه دا که په یوه ندیدارن وه به دوادچوونی باش جیه جیکردنیان.

پینجه م: ناماده کردنی بهرنامه ی گشتگیر و درێژخایه ن و کورتخایه ن و سالانه بۆ ساز کردنی هیژی کاری مرۆبی پیویست به هاو کاری زانکۆ و ده زگا کانی فیڕ کردن.

شه شه م: هاو کاری کردن له گه ل ده زگا حکومیه کان له ناماده کردنی لیکۆلینه وه ی پیویست بۆ به ره و پیش بردنیان و تازه کردنه وه و باشتر کردنی ریکخستنی ئیداری و بهرز کردنه وه ی ئاستی توانستی راپه راندنی کارتیا نندا و، گه شه پیدانی توانستی سه ر کرده ئیداری و هونه ربیه کان و مه شق پیدانی ئاسته جوړ به جوړه کان.

ده و ته م: کار کردن بۆ دروستکردنی هاوسهنگی له نیوان سه رچاوه کانی ده رامهت و پیداو یسته کانی گه شه پیدان به دانانی په رهنسپ و ئاراسته ی گشتی بۆ به رپه و بردنی ستراتیجیه تی گه شه پیدانی ئابووری و کۆمه لایه تی.

هه شه ته م: بایه خدان به دامه زرانندی حکومه تی ئه لیکترۆنی، بۆ کۆکردنه وه ی زانیاری، دامه زرانندی بانکی زانیاری و، پیرۆ کردنی شیۆازی روون و دیار (شفاف) له دامه زرانندی حکومه تی ده زگا ییدا.

نۆیه م: به شداری کردن له گه ل حکومه تی عیراقی فیدرال بۆ دۆزینه وه ی سه رچاوه ی پاره ده رو یاریده ی هونه ری له ده ولت و ده زگا نیوده ولته تییه به خشه ره کانه وه. هه ره وها به شداری کردن له و دانوستانانه ی که له گه ل لایه نه به خشه ره کاندا به رپه و ده چی، تا، به لینه کانی خۆیان به نه سه رو، یارمه تی و به خشش و قه رزیان لی و ده ده سته کوئی و، به هه ماههنگی له گه ل وه زاره تی دارایی و ئابووری هه ریمدا، پرۆژه کانی هه ریمی بی دارایی بکری (تمول).

ده یه م: هاندانی کهرتی تاییهت و، وه به رهینانی خۆمالتی و بیانی، بۆ نه وه ی له گه شه پیدانی ئابووری هه ریمدا به شداری بکه ن. هه ره وها، سیاسهت و ریگا کانی

پيشنيزاده كا، كه ئهم كه رته چالاكتريكا به هاو كاري ده زگا پيوه نديداره كاني حكومهت.

يازده: به هه ماهه نگی له گه ل ده زگای مه ركه زبی پيوه ر كاری (التقييس) و كو نترۆلی جو ره كی (النوعیة) و ه زاره تی پلان دانان و هاو كاری و گه شه پیدانی عیراقی فیدرالدا سیسته میکی نیشتمانی بو پيوه ر كاری و كو نترۆلی جو ره كی له هه ریما دا پیرو ده كاو، پشت به مواسه فاتی عیراقی و جیهانییش ده به سیت و، چاودیری به كار خستیان ده كاو، پشكنین و شیکردنه وه و لیكۆلینه وه ی تایهت به پيوه ر كاری و كو نترۆلی جو ره كی ئه نجام ده دات و، نامۆزگاری ده دات له باره ی ئهم مه سه لانه وه به هه موو لایه یکی حكومی و ئه هلی له هه ریما دا، گه ر بیانه وی.

دوازده: كرده كانی ئامار (احصاء) له هه ریما دا به جی دینی، كه پيوه نديیان به سه ر ژمیریه گشتیه كانی دانیشتوانی هه ریما و خانوه كان و روویوی ئاماده یی تایهت به كه رته جو ره به جو ره كانی هه ریما وه هه به. ئهم كار هه، به هه ماهه نگی له گه ل ده زگای عیراقی فیدرال، به جی دینی.

سیازده: له كاتی ئاماده كردنی پلان و بهرنامه كانی و ه زاره ته كه دا، سه لامه تی ژینگه ی هه ریما ره چاوده كا.

پیکهاته كانی و ه زارهت

ماده ی سییه م: و ه زارهت له مانه ی خواره وه پیک دیت:

یه گه م: و ه زیر: سه روکی بالاو بهر پرسی ئیش و كارو ئاراسته كردنی سیاسهت و سه ره رشتی و چاودیری ده كات و هه موو برپارو فه رمان و رینماییه كیش پيوه نديیان به ئه ر كو فرمان و پیکهاته و سه لایه یات و، كار و باری دیکه ی هونه ری و دارایی و ئیداری و ریکخستنی و ه زاره ته كه وه هه به، به پی ئهم یاسایه له وه زیره وه ده رده چن و به سه ره رشتی خو ی جیه جی ده كرین. به رامه ر به ئه نجومه نی و ه زیرانیس بهر پرسیه، وه كو ئه ندامیکی ده سته ر له ئه نجومه نه كه دا. و ه زیر بو ی هه به، هه ندی له سه لایه یات خو ی به بریكاری

وهزارهت یان به بهرپۆه بهره گشتیه کان یان به ههر فرمانبهریکی دیکه بسپیری که خۆی به باشی بزانی.

دوهم: بریکاری وهزارهت: له چوارچیوهی سه لایحهیادا که پیتی ده سپیردری، یاریدهی وه زیمر ده دات له ئاراسه ته کردنی وهزارهت و سه ره پهرش تیکردنی کاروباره کانیدا، به مه رجی بروانامهیه کی به رای زانکۆی هه بی و، خاوه ن نه زموون و پسپۆریت.

سێهه: نووسینگه ی وه زیر: فرمانبهری، به پله ی بهرپۆه بهر، بهرپۆه ی ده با، بروانامهیه کی به رای زانکۆی هه بی. ژماره یی فرمانبه ریش یاریده ی ده دن.

چوارهم: نووسینگه ی بریکاری وهزارهت: فرمانبهری، به پله ی بهرپۆه بهر، بهرپۆه ی ده با، بروانامهیه کی به رای زانکۆی هه بی. ژماره یی فرمانبه ریش یاریده ی ده دن.

پینجه م: راویژکاران: ژماره یان له چوار کس زیاترنیه. مه رجیشه بروانامهیه کی به رای زانکۆیان هه بی و، خاوه ن نه زموون و کهر ده ش (مه ارسه) بن.

شه شه م: دهسته ی ئاماری هه ریم: فرمانبهری به پله ی بهرپۆه بهری گشتی سه رو کایه تیی ده کا، برانامهیه کی به رای زانکۆی هه بی. ئه ر کوفرمانی خۆی به پیتی سه لایحه یادی که پیتی ده سپیردری، هه لده سوورپیتی.

حه وته م: دهسته ی پۆه رکاری (التقییس) و کۆنترۆلی جو ره کی له هه ریمدا: فرمانبهری به پله ی بهرپۆه بهری گشتی سه رو کایه تیی ده کا، بروانامهیه کی به رای زانکۆی هه بی. ئه ر کوفرمانی خویشی به پیتی سه لایحه یادی که پیتی سپیردراوه هه لده سوورپیتی و بهرپۆه بهر ایه تیه کانی پۆه رکاری و کۆنترۆلی جو ری له پارێزگا کان وابسته ی ده بن.

هه شه ته م: بهرپۆه بهر ایه تی گشتیی کاروباری کارگیری و دارایی: بهرپۆه بهریکی گشتی سه رو کایه تیی ده کا، بروانامهیه کی به رای زانکۆی هه بی. ئه ر کوفرمانی زامنکردن و ریکخستن پیداو یسته کانی کار، ده گرته سه ئه ستۆ. له م بهرپۆه بهر ایه تیه یانه ی خواره وه پیک دیت:

أ- بهرپۆه بهر ایه تیی کاروباری کارگیری.
 ب- بهرپۆه بهر ایه تیی کاروباری دارایی.
 ج- بهرپۆه بهر ایه تیی کاروباری یاسایی.

د- بهرپوه بهرایه تی تاكه كان.

ه- بهشی پۆلین کردنی (مقاوله كان) به لئینده ره كان.

نۆیه م: بهرپوه بهرایه تی گشتی ئاماده کردن وه ماههنگی کردنی پلانه کانی

گه شه پیدان: بهرپوه بهرپکی گشتی سهرو کایه تی ده کا به مهرجی پروانامیه کی

بهرایی زانکۆیی هه بیته وله م بهرپوه بهرایه تیانیه خواره وه پینک دیت:-

أ- بهرپوه بهرایه تی پلانه کانی گه شه پیدان.

ب- بهرپوه بهرایه تی پلاندانانی ئابووری.

ج- بهرپوه بهرایه تی پلاندانانی کشتوکالی.

د- بهرپوه بهرایه تی پلاندانانی پیشه سازی.

ه- بهرپوه بهرایه تی پلاندانانی گه شتیاری.

و- بهرپوه بهرایه تی پلاندانانی بیناسازی ونیشته جی وخزمه تگوزاریه كان.

ز- بهرپوه بهرایه تی پلاندانان بۆ گواستنیه وه گه یاندن.

دهیه م: بهرپوه بهرایه تی گشتی پلاندانانی پروژه کانی بوودجه ی

وه به رهینه کی: بهرپوه بهرپکی گشتی سهرو کایه تی ده کات به مهرجی

پروانامیه کی بهرایی زانکۆیی هه بیته و پینک دیت له م بهرپوه بهرایه تیانیه

خواره وه:

أ- بهرپوه بهرایه تی لیکۆلینه وه ی گرنگتر بوونی (الاولویه) پروژه كان.

ب- بهرپوه بهرایه تی دابهش کردنی پروژه كان.

ج- بهرپوه بهرایه تی چاکیتی (جدوی) پروژه کانی گه شه پیدان.

یازده م: بهرپوه بهری گشتی په ره پیدانی مرۆبی: بهرپوه بهرپکی گشتی سهرو کایه تی ده کات

به مهرجی پروانامیه کی بهرایی زانکۆیی هه بیته وله م بهرپوه بهرایه تیانیه خواره وه

پینک دیت:-

أ- مه لبه ندی هه ری می بۆ پیشه خستی کارگیری.

ب- بهرپوه بهرایه تی سیاسه ته کانی هیزی کارو کاریپکردن.

ج- بهرپوه بهرایه تی سیاسه ته کانی په روه ده وفیر کردن.

د- بهرپوه بهرایه تی سیاسه ته کانی په ره پیدانی کۆمه لایه تی.

ه- بهرپوه بهرایه تی ته کنه لۆجیای زانیاری.

دووازدهم: بهرپۆه بهرایهتی گشتی هه ماههنگی وهاوکاری په ره پیدان: بهرپۆه بهریکی گشتی

سه رهۆ کایهتی ده کا به مه رجی بروانامه یه کی به رای بی زانکۆیی هه بیته، ولهم

بهرپۆه بهرایهتیانیهی خواره وه پیک دیت:

أ- بهرپۆه بهرایهتی په یوه ندیه کان.

ب- بهرپۆه بهرایهتی به دواداچوونی کاروباری وولاته به خشه ره کان وریکخراوه

نیوده وه لته یه کان.

ج- بهرپۆه بهرایهتی سیاسه ته کانی هاندانی که رتی تایهت ووه به ره یئان.

ماددهی چواره م:

وهزیر بۆی هه یه گر یه سهت بکات له گهل کهسانی سهرووشتی ومه عنهوی له وانیهی خاوهن

په سپۆری وشارهزان له ناوه وهی هه ریم وده ره وهیدا بۆ نه نجامدانی نه وه ئه رک و فه رمانانهی که

په یان ده سپه ر دیت و بۆ نه وه ماوهی به گونجاوی ده زانیته نه وه یه بۆ جیهه جی کردنی

ئامانجه کانی وه زارهت و، ماف وپابه ندیه کانیان له لایه ن وهزیره وه دیاری ده کریت پاش

ره زامه ندی نه نجومه نی وهزیران.

ماددهی په نه جم:

یه که م: فه رمان وئه ره که کان وپه کهاته کانی وه زارهت به په رهۆ یه ک دیاری ده کریت.

دووه م: وهزیر بۆی هه یه بهرپۆه بهرایهتی وه شه وهۆ به ی نوی بکاته وه، یان تیکه لاویان کات،

یان پووجه لیان بکاته وه، له چواره چی وهی په کهاته کانی وه زارهت وه په یی په داویستی

کاره کانی.

سه ییه م: وهزیر بۆی هه یه ره یئما یی په یوست ده ربکات بۆ ئاسانکاری جیهه جی کردنی

حوکه م کانی نه م یاسایه.

ماددهی شه شه م:

کاربه هیه ده قیک ناکریت په چه وانیهی حوکه م کانی نه م یاسایه بیته.

ماددهی هه فه م:

په یوسته له سه ره نه نجومه نی وهزیران ولایه نه په یوه ندیه ره کان حوکه م کانی نه م یاسایه جی
 ئه سه ره یی ره زامه نی وهقايعی کوردستان به جیهه کن.

ماددهی ههشتهم:

ئهم یاسایه کاری پیده کریت له رۆژی ده چوونیه وه وله رۆژنامهی فهرمی (وهقايعی کوردستان) بلا و ده کریته وه.

مسعود بارزانی

سه رۆکی ههریمی کوردستان - عیراق

له رۆژی (١٦ / ١٠ / ٢٠٠٦) ی زاینی له ههولیر ده چوو

بهرامبهه ٢٤ / رهبهه ٢٧٠٦ ی کوردی

هۆی ده چوونی ئهم یاسایه

له بهرتازه دامهزرانی وهزارهتیک له حکومهتی ههریمی کوردستان بۆ دانانی پلانی گهشه پیدانی ههریم و به ره و پیش بردنی له رووی ئابووری و کۆمه لایهتی و مرویی و روشنبیری یه وه له ژیر روشنایی پیداو یستیه هه نوو که ییه کانی کۆمه لگای کوردستانی و ئه وه ی پیشبینی ده کرین، ههروه ها هاو کاری کردنی داموده زگا کانی حکومهت له ئاماده کردنی لیکۆلینه وه ی پیویست بۆ به ره و پیش بردنی و نوی کردنه وه ی و به رپوه بردنی ستراتیجیهتی په ره پیدانی ئابووری و کۆمه لایهتی و چاره سه ره کردنی کیشه کۆمه لایهتیه جو را و جو ره کان و ساز کردنی هیری مرویی. بۆیه به پیویست زانرا یاسایه ک ده ربکری فرمان و ئامانجه کانی ئهم وهزاره ته و به رپوه به رایهتیه کانی دیاری بکات و فرمانی هه ربه کیکیان ریک بجات. بۆ ئه وه مه به ستانه ئهم یاسایه ده رکرا.

ئهرشیفی رۆژنامهی وهقايعی کوردستان

www.mojkurdistan.com